

Trondheimsmarka – et sted for sportsmenn.

av Kristen Aspaas

Kaptein Fredrik Otto Juell (1803-1888) er en av de mest kjente veteraner blant harejegerne i Norge. Han gikk inn for systematisk hundeoppdrett, og opplevde utviklingen av moderne jaktvåpen. Flintebørsa fra hans ungdomsår fikk perkusjonslås, i 1860-årene kom bakladerne, tennålsgeværene og metallpatroner, og de glattløpede jaktbørser fikk dobbeltløp. Som pasjonert sports- og friluftsmann var han en kjent og populær skikkelse i jegerkretser, der han nøy hederstnavnet Gaupe-Juell. Under harejakt på Hadeland i 1850 skjøt han en diger gaupe, som ble sendt til Universitetets zoologiske museum. Jaktkameraten ingeniørmajor Vibe skrev da dette hyllingsdiktet:

«Til Skræk for Hare, Ræv og Fu'l
Du kom til Verden Gaupe-Juell.»

Fredrik Otto vokste opp i Oslo, og i kadett- og løytnantsdagene jaktet han og kameratene i Nordmarka, Aker, Asker og Bærum. Senere dro de til Hadeland og Krokskogen, og de konsentrerte seg om harejakten. De gikk ikke så mye etter fuglen. Juell har skrevet boka «En gammel Jægers Meddelelser» (Christiania 1875), og i Norges Jæger- og Fiskerforenings tidsskrift for 1906 står noen av hans nedtegnelser under tittelen «Fra gamle Dage.»

Kaptein Juell tjenestegjorde i Trondheim som brigadeintendant i årene 1855-64, og i 1859-64 var han også kasserer og materialforvalter ved anlegget av Trondhjem – Støren-banen. I omegnen til byen fant Juell gode jaktterreng, og i boka fra 1875 skriver han om Trondheimsmarka at «der var ret et Sted for Sportsmænd.» Trondheims terreng er for dagens bilist blitt et meget lett tilgjengelig utfartsområde. Juells jaktlag måtte for 130-140 år siden bruke hest og slede eller kjerre for å nå de samme turmål, og på dårlige veier.

Hans jaktkamerater var fogd Schive, megler Matzow, kjøpmann Lorck og stadsingeniør Dahl. Carl Adolf Dahl kom til Trondheim i 1859, og han var ivrig ski- og skøyte-løper, jeger og fisker. Hans gamle jaktski med jernører til bindingene, konstruert lenge før Fritz Huitfeldt kom med sine jernører, var i årene 1896-1929 plassert blant andre ski på veggen i sportshallen i Skistua. Ved ombyggingen av den gamle hallen til spisesal ble skisamlingen lagret i annekset Flakk, som brant ned sommeren 1930. Skiklubbens første skisamling, 60 utstillingsnummer med bindinger og staver, hadde mange verdifulle skipar som gikk tapt i denne brannen.

Juells jaktlag i Trondheim hadde tre gode terreng. Det ene var Lisbetseter i Skaun, 3,5 mil fra byen, nær grensen til Orkdal, og nær den slagne landevei. Juell var ofte hos Ragnhild og Ole Lisbethsæteren, «ikke allene for Jagtens Skyld, men ogsaa for at fis-

Hare. Foto: Torgeir Krokan, BioFoto.

ke og sanke Multer paa Myrene.» En rimhvit høstdag fikk han «8 næsten hvide Harer, og megen deilig Fisk.» Jaktlaget «foretrak dette Sted for Jagtens og Fiskeriets Skyld for ethvert andet Sted.»

I Orkdal hadde herrerne hovedkvarter på gården Mo. Her fant de et utmerket hareterreng, der det også var orrfugl og tiur. «I 1857 skjød et Jægerparti paa 5 Personer med 8 Hunde paa omtrent 4 Dage 52 Harer der, hvilket er det største Antal jeg med Vished ved at Nogen har faaet paa saa kort Tid i vort Land. Aaret efter var jeg med paa de samme Jagter; det var langt ude i Oktober. Vi vare heldige med Veiret, og Marken var bar; Udbyttet blev 33 store hvide Harer. Ja, Ørkedalen var ret et herligt Land, fuldt af Vildt, og fuldt at Lax og Ørret i Elven, saa at den, der var kyndig i Fluefiskeriet, kunde gjøre en rig Fangst. Vilde man reise naagle Mil lengere i Vest, tilbød Hevnefjeldene den bedste Rypejagt. Lige til Udgangen af Aaret 1873 har jeg havt Efterretning om, at baade Jagt og Fiskeri er drevet med lige Held i Ørkedalen.» Dette skriver Juell om sitt kjære Orkdal i boka fra 1875.

Nær byen jaktet Juell, Schive, Matzow, Lorck og Dahl i Leinstrandmarka. De foretrak solskinnsdager med skaresnø som bar, og med litt sporsnø på topp. En slik herlig vinterjakt dag hadde Juell tatt post på en liten slette og så haren oppe i en bakke. Han gikk dit for å lokke på hundene, og da brast snøen under ham, og han stod i vann

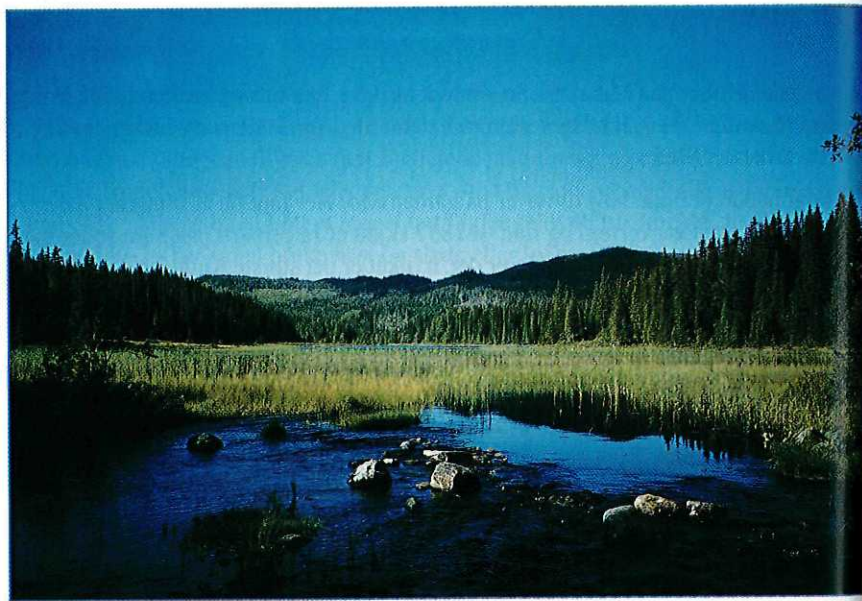
til livet i et myrhol. Han kastet geværet fra seg og forsøkte å komme opp, men sank i til brystet. Det lyktes til slutt å få fotfeste, men jakten var slutt for den dagen. Han sprang ned til gården Sundet, der han og klærne ble tørket i bakstestua, som tilfeldigvis var i bruk. Juell var en svær kar, og det fantes ikke mannfolkkvær han kunne låne. Men gårdkona, Maren Sundet, var et uvanlig stort fruentimmer, og Juell måtte sprade rundt i hennes skjørt mens jaktklærne tørket, til kameratenes store fornøyelse.

Trondhjems Jæger- og Fiskerforening ble stiftet i 1878, og den dag i dag drives det jakt i Leinstrand, Byneset og Strinda. For våre dagers jegere er elgjakten langt viktigere enn småviltjakt. Sturviltet i dag møter ikke ulv og bjørn som Gaupe-Juell jaktet på i 1800-årene.

Kilder:

Fr. O. Juell: *Chr. Thaulow, Personalhistorie for Trondhjem (1919). Norsk Biografisk Leksikon VII (1936).*

Sundet: *Erling Lauglo, Leinstrand bygdebok I (1957) s. 128 f.*

Nær byen ble det jaktet i Leinstrandmarka. Osen på Lille Leirsjøen. Foto: Erik Stabell

MED BARN TIL FJELLS

Trondhjems Turistforening ønsker å legge forholdene til rette for at flere barn og barnefamilier skal benytte våre fjellområder. Både i Trollheimen og i Sylan er det områder med korte og barnevennlige ruter og hyggelige overnattingssteder som egner seg svært godt for de minste. Flere og flere barnefamilier velger også å ligge fast flere dager på TTs betjente hytter og ta spennende dagsturer derfra, tilpasset små barnefotter.

Vi gir her tips om muligheter for fjellturer med barn, for turer fra hytte til hytte og fast opphold på hytte sammen med en rekke praktiske råd om fjellturen for de minste.

GOD TUR!

Trondhjems Turistforening